

механізму має вигляд оптимальної взаємодії функціональних систем і підсистем забезпечення виробництва і збуту, використання інновацій для досягнення цілей, зменшення термінів окупності витрат та забезпечення ефективної роботи підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Градов А.П. Цикличность развития экономики и управление конкурентными преимуществами : [монография] / А.П. Градов. – СПб. : Полторак, 2011. – 1150 с.
2. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник : у 2-х т. Т. 1 / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко [та ін.] ; за ред. С. В. Мочерного. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.
3. Ільницька Г.Я. Формування фінансово-економічного механізму управління підприємством / Г.Я. Ільницька // Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету : зб. наук.-тех. праць. – 2004. – Вип. 14.7. – С. 291–294.
4. Лисенко Ю.В. Теоретичні засади управління конкурентоспроможністю підприємства / Ю.В. Лисенко, І.В. Радамовська // Прометей. – 2013. – № 1(40). – С. 172–177.
5. Галич О.А. Внутрішній економічний механізм підприємства / О.А. Галич. – Полтава, 2005. – 298 с.
6. Круш П.В. Внутрішній економічний механізм підприємства / П.В. Круш та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 206 с.
7. Циглик І.І. Внутрішній економічний механізм підприємства : [навч. посіб.] / І.І. Циглик. – Івано-Франківськ : ІМЕ, 2000. – 104 с.
8. Завадський Й.С. Управління сільськогосподарським виробництвом у системі АПК / Й.С. Завадський. – К. : Вища школа, 1992. – 367 с.
9. Маевский В. Логистика и финансы / В. Маевский // Финансовый директор. – 2005. – № 6. – С. 13–17.
10. Шарманська С.О. Стимулююча функція прибутку: теоретичні і практичні проблеми її реалізації / С.О. Шарманська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 2. – С. 19–23.
11. Долід О.В., Полінкевич О.М. Фінансово-економічний механізм формування доходів і витрат підприємства / О.В. Долід, О.М. Полінкевич [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/MicroCAD/2014/S23/ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ%20МЕХАНІЗМ%20ФОРМУВАННЯ%20ДОХОДІВ.pdf>.
12. Козловський В.О. Структурна модель формування економічного механізму / В.О. Козловський, Л.Г. Дончак // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2010. – № 5. – С. 37–39.
13. Скоропад І.С. Механізм управління витратами підприємства / І.С. Скоропад, Б.Р. Балюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.10. – С. 229–232.
14. Сніцаренко І.О. Формування економічного механізму управління підприємством в сучасних умовах господарювання / І.О. Сніцаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/27_NPM_2012/Economics/10_116813.doc.htm.
15. Овсюкова Ю.В. Формування механізму окупності витрат на виробництво продукції / Ю.В. Овсюкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:///C:/Users/us/Downloads/Vkhnu_ekon_2013_11_36%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/us/Downloads/Vkhnu_ekon_2013_11_36%20(2).pdf).
16. Обґрунтування та створення фінансово-економічного механізму підприємства / А.О. Єліфанов, В.П. Москаленко, О.В. Шипунова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/Shipunova_1.pdf.

УДК 332.2:631.11(447.41)

Пісковець О.В.

*кандидат економічних наук,
викладач економічних дисциплін
Відокремленого підрозділу
Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ірпінський економічний коледж»*

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ КІЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Статтю присвячено раціональному землекористуванню сільськогосподарських підприємств регіону. Розкрито сутність поняття «раціональне землекористування». Досліджено вплив посівних площ на основні економічні показники. Зазначено напрями ефективного використання землі.

Ключові слова: земля, земельні ресурси, раціональне землекористування, посівні площі, витрати, сільськогосподарські підприємства.

Пісковець О.В. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЦИОНАЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Статья посвящена рациональному землепользованию сельскохозяйственных предприятий региона. Раскрыта сущность понятия «рациональное землепользование». Исследовано влияние посевных площадей на основные экономические показатели. Отмечены направления эффективного использования земли.

Ключевые слова: земля, земельные ресурсы, рациональное землепользование, посевные площади, расходы, сельскохозяйственные предприятия.

Piskovets O.V. ECONOMIC ASPECTS OF FORMING OF SYSTEM PROVIDING THE RATIONAL USE OF EARTH IN AGRICULTURAL ENTERPRISES OF THE KYIV REGION

The article is sanctified to rational land-tenure of agricultural enterprises of region. Essence of concept of rational land-tenure is exposed. Influence of sowing areas is investigational on basic economic indicators. Directions of the effective use of earth are marked.

Keywords: earth, landed resources, rational land-tenure, sowing areas, agricultural enterprises, expense.

Постановка проблеми. Проблема раціонального землекористування була і залишається однією з найактуальніших у сільськогосподарському виробництві,

так як у цій галузі предметом і засобом праці є земля. Вона є основою для розміщення виробництва та продуктивних сил, а також підґрунтям відтворення всіх

факторів. Земля як ресурс у сільськогосподарському виробництві має особливе значення серед матеріальних умов, необхідних для життя людей, відіграє не тільки економічну, а й політичну роль у розвитку суспільства, і від її раціонального та ефективного використання залежить добробут народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню формування економічної системи раціонального землекористування присвячено наукові праці В.П. Галушко, А.С. Даниленка, Д.С. Добряка, О.Ю. Єрмакова, В.Я. Месель-Веселяка, П.Т. Саблука, А.М. Третяка, М.М. Федорова, В.В. Юрчишина та ін. Науковцями висвітлено тенденції та закономірності, які склалися в сучасному землекористуванні, розроблено принципи та механізми управління землекористуванням тощо. Однак невирішеними залишається ще низка питань з приводу ефективного землекористування в сільськогосподарських підприємствах.

Мета статті полягає в обґрунтуванні раціонального землекористування як основного фактора ефективного господарювання в сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Земля є головним засобом виробництва в сільському господарстві, ефективність її використання впливає на результати господарювання. Земля на відміну від інших засобів виробництва не відтворюється, але коригуються її якісні властивості. Як головний засіб виробництва в сільському господарстві вона має ряд особливостей. За правильного і раціонального вико-

ристання земля у процесі виробництва підвищує свою родючість, а тому є вічним засобом [1, с. 199].

Вимога раціональності використання землі відображена у Земельному кодексі України [2], ст. 5 якого визначає забезпечення раціонального використання та охорони земель принципом земельного законодавства.

Земля є основним природним ресурсом, основою рослинного і тваринного світу, базисом промисловості, населених пунктів і доріг та головним засобом виробництва в сільському господарстві. Отже, раціональне використання землі є обов'язковим елементом комплексної системи експлуатації та охорони природних ресурсів.

Дослідження зазначеної проблеми вимагає необхідності тлумачення сутності поняття раціонального використання землі та визначення його змісту. Раціональне землекористування та дослідження розвитку сільськогосподарського землекористування вимагає наукового визначення, ролі й значення землі у суспільному виробництві, виділення особливостей та потенційних можливостей земельних ресурсів і користування ними. Раціональне землекористування має забезпечити природоохоронний, ресурсозберігаючий і відновлювальний характер використання земельних ресурсів.

Доцільно розглянути поняття «землекористування». Має місце неоднозначність визначення поняття «землекористування» та різні тлумачення в різних галузях та наукових дисциплінах. Якщо розглядати юри-

Таблиця 1

Групування господарств Київської області за площею сільськогосподарських угідь у 2014 р.

	Групи за площею с.-г. угідь, га					Всього
	до 500	501-1000	1001-2000	2001-4000	понад 4000	
Кількість господарств у групі	157	97	156	84	29	523
Середня площа с.-г. угідь, га,	227	733	1449	2737	13915	1847
у т. ч. ріллі	206	719	1383	2655	13466	1781
Виробничі витрати на 1 га с.-г. угідь, грн.	67234	7672	12744	17702	10942	14812
Виробництво на 1 га ріллі, ц:						
зерна	19,5	23,6	30,6	35,6	47,8	38,1
насіння сояшнику	2,9	3,1	3,4	3,0	4,7	3,8
цукрових буряків	0,2	1,2	11,3	13,6	24,1	16,1
приросту свиней	2,1	0,3	0,5	0,3	0,7	0,6
Виробництво на 1 га с.-г. угідь, ц						
молока	24,6	2,3	1,8	2,6	2,6	3,2
приросту ВРХ	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Урожайність, ц/га :						
зерна	50,6	54,2	59,6	64,7	76,0	68,0
сояшнику	22,7	24,1	27,6	27,0	30,0	28,2
цукрових буряків	536,4	695,0	505,0	513,2	712,3	621,7
Надій від 1 корови, кг	2992	6029	5538	6361	6914	4839
Середньодобові прирости, г:						
ВРХ	403	439	471	468	556	501
свиней	439	368	311	361	631	458
Отримано на 1 га с.-г. угідь, тис. грн.						
Валової продукції	54,60	6,81	9,63	14,70	9,92	12,41
у т. ч. рослинництва	36,70	1,14	3,42	8,12	1,75	4,90
тваринництва	17,90	5,66	6,20	6,58	8,17	7,51
Прибутку від реалізації с.-г. продукції	6,81	1,91	4,90	1,67	1,36	2,51
у т. ч. рослинництва	1,01	1,74	1,98	1,69	2,40	2,03
тваринництва	5,80	0,17	2,92	-0,02	-1,04	0,47
Рівень рентабельності, %	9,7	27,4	52,7	21,4	12,2	21,2
у т. ч. рослинництва	4,3	31,0	34,0	28,4	30,2	27,6
тваринництва	12,4	12,4	84,1	-0,8	-31,7	10,6

дично, то це «ділянка землі, надана у встановленому порядку в користування підприємству...» [3, с. 567], з організаційно-правової точки зору – це «територія, надана окремому землекористувачу з визначеною метою та обмежена на місцевості» [4, с. 97].

Екологічні науки наводять, що це «процес використання людиною (суспільством) інтегрального потенціалу території, яка включає всі ресурси на відповідній ділянці геопростору» [5, с. 28], економічна сфера – «...порядок використання землі... як засобу виробництва» [6, с. 443].

Відповідно до ст. 19 Земельного кодексу України, усі землі за основним цільовим призначенням поділені на категорії, серед яких виділено «землі сільськогосподарського призначення» [2].

Поняття «раціональне» економічна енциклопедія зводить його значення до розумного, доцільного та обґрунтованого [7, с. 155], що означає продуктивне землекористування і водночас збереження, а по можливості й підвищення родючості земель як особливої земельної ресурсу.

Зазначимо, що раціональне використання землі передбачає цільовий характер її використання, доцільність виробничого та невиробничого використання, економне витрачання виробничих властивостей землі, підвищення родючості ґрунтів, збереження екологічної рівноваги усіх природних факторів.

Раціональне сільськогосподарське землекористування – це науково обґрунтоване використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення, спрямоване на досягнення максимального ефекту в процесі господарювання, з урахуванням якісних характеристик і конкретних природно-економічних умов виробництва та дотриманням екологічних вимог [8, с. 30].

Проведені нами дослідження свідчать, що сільськогосподарські підприємства Київської області мають значний потенціал земельних ресурсів для ефективного господарювання. Площа сільськогосподарських угідь та ріллі досліджуваного регіону у 2014 р. становить 966,2 га і 931,4 га, що порівняно з 2005 р. збільшилася, відповідно, на 22% і 28%. Землезабезпеченість одного працівника також підвищилася: сільськогосподарськими угіддями – на 87%, ріллею – на 97%. Однак основною причиною зросту землезабезпеченості є скорочення чисельності працівників, яка зменшилася у 2014 р. порівняно з 2005 р. на 65%.

З метою дослідження раціонального землекористування нами проведено групування підприємств

Київської області у 2014 р. за площею сільськогосподарських угідь (табл. 1) [9].

Аналіз даних табл. 1 показує, що 29 господарств мають площу сільськогосподарських угідь 13 915 га, що у п'ять разів більше попередньої групи. Виробничі витрати на 1 га сільськогосподарських угідь даної групи становлять 10 942 грн. Вищі показники урожайності культур та продуктивності тварин забезпечили виробництво валової продукції рослинництва 1,75 тис. грн., тваринництва – 8,17 тис. грн., і зрештою прибуток у рослинництві становить 2,40 тис. грн., а у тваринництві – -1,04 тис. грн. Рівень рентабельності рослинництва – 30,24%, тоді як збитковість тваринництва – -31,7%.

Детальний аналіз вирощування основних сільськогосподарських культур дає можливість обрати кращий напрям ефективного використання землі, прибуткового ведення господарства. Для подальшого дослідження нами проведено наступні групування за площами посіву основних сільськогосподарських культур досліджуваного нами регіону. Групуванням господарств за середньою площею зернових культур (табл. 2) встановлено, що у 39 господарствах середня площа зернових культур становить 7 006 га, що в порівнянні з попередньою групою у п'ятеро більше [9].

За рахунок вищої урожайності, яка становить 75,2 ц/га, що на 11,1 ц/га більше попередньої групи, ці господарства забезпечили високу прибутковість і рентабельність зернових, а саме виробничі витрати на 1 га зернових становлять 7 390 грн. При собівартості 137,72 грн. і ціні реалізації 173,55 грн. досліджувана група підприємств має прибуток на 1 га 2 399 грн. і рівень рентабельності – 26%.

Здійснені групування за середньою площею цукрових буряків (табл. 3) дають змогу зробити наступні висновки [9]. Встановлено, що 19 господарств мають середню площу цукрових буряків – 1036 га, що у 3,8 рази більше площі попередньої групи. Урожайність досліджуваних культур становить 632,1 ц/га, що на 124,3 ц/га більше попередньої групи.

Виробничі витрати на 1 га цукрових буряків становлять 30 970 грн. При собівартості 35,73 грн. і ціні реалізації 52,98 грн. досліджувана група підприємств має прибуток з 1 га 1635 грн. і рівень рентабельності – 48,3%.

На основі групування за середньою площею соняшнику (табл. 4) досліджено, що у 97 господарств середня площа соняшнику становить 998,4 га, що у 3,8 рази більше, ніж площа попередньої групи. Урожайність соняшнику у досліджуваних господарствах

Таблиця 2

Вплив концентрації посіву на ефективність виробництва зернових у сільськогосподарських підприємствах Київської області у 2014 р.

Показники	Групи господарств за площею зернових, га					Всього по області
	До 100	101-500	501-1000	1001-2000	понад 2000	
Кількість господарств у групі	65	160	122	85	39	471
Питома вага групи до загальної кількості підприємств, %	13,8	34,0	25,9	18,0	8,3	100,0
Середня площа зернових, га	51	282	712	1363	7006	1114
Частка посівів зернових у площі ріллі, %	19,6	41,0	50,9	56,4	65,2	56,9
Урожайність зернових, ц/га	41,7	55,8	57,0	64,1	75,2	67,8
Виробнича собівартість 1 ц, грн.	120,8	113,4	114,3	116,3	98,3	105,4
Виробничі витрати на 1 га зернових, грн.	5041	6321	6520	7453	7390	7153
Повна собівартість 1 ц зернових, грн.	141,64	129,49	127,30	134,51	137,72	135,12
Ціна реалізації 1 ц зернових, грн.	156,08	165,02	163,97	168,26	173,55	170,53
Рентабельність зернових, %	10,2	27,4	28,8	25,1	26,0	26,2
Прибуток на 1 га, грн.	617	1607	1797	1808	2399	2089

Таблиця 3

Вплив концентрації посіву на ефективність виробництва цукрових буряків у сільськогосподарських підприємствах Київської області, 2014 р.

Показники	Групи за площею цукрових буряків, га					Всього по області
	До 50	51-100	101-200	201-500	понад 500	
Кількість господарств у групі	12	14	13	4	19	62
Питома вага групи до загальної кількості підприємств, %	19,4	22,6	21,0	6,5	30,6	100,0
Середня площа, га	30	83	140	272	1036	389
Частка посівів у загальній площі, %	1,3	5,0	5,6	1,7	9,9	7,0
Урожайність, ц/га	681,9	548,3	610,8	507,8	632,1	621,6
Виробничі витрати на 1 га, грн.	24354	19001	18096	20494	30970	28853
Повна собівартість 1 ц, грн.	41,07	39,21	36,51	33,49	35,73	36,10
Ціна реалізації 1 ц, грн.	46,44	49,16	49,51	62,82	52,98	53,04
Рентабельність, %	13,1	25,4	35,6	87,6	48,3	46,9
Прибуток на 1 га, грн.	1685	2577	3591	10458	1635	2226

Таблиця 4

Вплив концентрації посіву на ефективність виробництва соняшнику у сільськогосподарських підприємствах Київської області у 2014 р.

Показники	Групи за площею соняшнику, га					Всього по області
	До 50	50,1-100	100,1-200	200-300	понад 300	
Кількість господарств у групі	27	57	93	44	97	318
Питома вага групи до загальної кількості підприємств, %	8,5	17,9	29,2	13,8	30,5	100,0
Середня площа, га	33,7	79,7	150,3	256,8	998,4	401,2
Частка посівів у загальній площі, %	5,8	8,9	11,4	16,0	22,0	18,2
Урожайність, ц/га	27,2	24,6	26,3	27,9	28,5	28,0
Виробничі витрати на 1 га, грн.	7548	6774	6241	6758	5805	5984
Повна собівартість 1ц, грн.	314,73	322,80	255,27	273,67	256,19	260,35
Ціна реалізації 1 ц, грн.	379,04	383,45	369,00	386,11	361,16	365,11
Рентабельність, %	20,4	18,8	44,6	41,1	41,0	40,2
Прибуток з 1 га, грн.	2062	1511	3065	2958	2791	2785

Таблиця 5

Групування за витратами на 1 га сільськогосподарських угідь сільськогосподарських підприємств Київської області у 2014 р.

	Групи за витратами на 1 га с.-г. угідь, грн.					Всього
	до 4000	4001-6500	6501-9000	9001-12000	Понад 12000	
Кількість господарств у групі	60	144	134	82	103	523
Середня площа с.-г. угідь, га	966	1318	2048	3873	1228	1847
у т. ч. ріллі	836	1273	1987	3808	1160	1781
Виробничі витрати на 1 га с.-г. угідь, грн.	2321	5611	7639	10918	59693	14812
Виробництво на 1 га ріллі, ц:						
зерна	14,0	29,8	32,1	50,8	41,2	38,1
насіння соняшнику	1,6	3,8	4,6	4,0	2,6	3,8
цукрових буряків	0,0	1,0	6,6	36,4	14,1	16,1
приросту свиней	0,0	0,0	0,0	0,1	4,2	0,6
Виробництво на 1 га с.-г. угідь, ц						
молока	0,1	0,5	0,5	2,5	16,2	3,2
приросту ВРХ	0,0	0,0	0,0	0,1	0,4	0,1
Урожайність, ц/га :						
зерна	42,8	55,8	59,8	79,8	74,6	68,0
соняшнику	17,0	25,5	26,6	32,3	33,2	28,2
цукрових буряків	432,3	454,2	466,2	656,5	640,6	621,7
Надій від 1 корови, кг	2651	5491	4196	5618	4622	4839
Середньодобові прирости, г:						
ВРХ	350	474	442	507	519	501
свиней	169	216	298	306	495	458
Отримано на 1 га с.-г. угідь, тис. грн.						
Валової продукції	2,64	5,88	6,60	10,09	45,14	12,41
у т. ч. рослинництва	0,08	0,22	0,27	1,03	33,93	4,90
тваринництва	2,56	5,66	6,33	9,05	11,21	7,51
Прибутку від реалізації с.-г. продукції	0,66	2,14	1,81	2,41	5,65	2,51
у т. ч. рослинництва	0,66	2,18	1,91	2,76	0,88	2,03
тваринництва	0,00	-0,04	-0,09	-0,35	4,77	0,47
Рівень рентабельності, %	27,8	37,5	25,5	24,6	13,9	21,2
у т. ч. рослинництва	28,9	40,5	28,4	34,1	7,2	27,6
тваринництва	-0,6	-13,6	-22,9	-20,6	16,8	10,6

становить 28,5 ц/га, що на 0,6 ц/га перевищує попередню групу. Виробничі витрати на 1 га зернових становлять 5 805 грн., що на 953 грн. менше попередньої групи. При собівартості 256,19 грн. і ціні реалізації 361,16 грн. досліджувана група підприємств має прибуток з 1 га 2791 грн. і рівень рентабельності – 41,0% [9].

Як відомо, одержати прибуток конкретне підприємство може при умові, що воно здійснює не просто безбиткову діяльність, а його господарювання забезпечує перевищення доходів над витратами. У сучасних умовах господарювання вітчизняні товаровиробники зможуть забезпечити конкурентоспроможність продукції тільки на основі зниження витрат.

Виходячи з того, що у сільськогосподарських підприємствах витрати зростають, нами зроблено групування підприємств за виробничими витратами на 100 га сільськогосподарських угідь (табл. 5) [9].

Встановлено, що у 103 підприємствах регіону витрати на 1 га становлять 59 693 грн., при тому, що вони у сусідній групі менші у 5,5 разів. Вихід валової продукції з 1 га сільськогосподарських угідь становить 45,14 тис. грн., що в 4,5 разів перевищує показники попередньої групи. Прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції у даній групі також найвищий і становить 5,65 тис. грн. Рівень рентабельності даної групи становить 13,9%.

Висновки. Земельні ресурси відіграють вирішальну роль у розвитку як регіону, так і суспільства в цілому. Раціональне використання земель має бути цільовим та комплексним використанням земельних ресурсів, при якому зростатиме ефективність виробничо-господарської діяльності та будуть зберігатися

непорушеними екологічні вимоги. Для ефективного використання земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств необхідно розробити програми удосконалення землекористування, відновлення і збереження корисних властивостей земель різного цільового призначення та функціонування. Питання раціонального землекористування та охорони земельних ресурсів має бути пріоритетним напрямком не лише економічної, а й соціальної та екологічної політики країни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Петренко Ж.А. Умови та напрямки ефективного використання сільськогосподарських угідь / Ж.А. Петренко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2006. – № 4. – С. 198–201.
2. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
3. Магазинщиков Т.П. Земельный кадастр / Т.П. Магазинщиков ; 2-е изд., перераб. и доп. – Львов : Вища школа, 1987. – С. 69.
4. Дегтярев И.В. Земельный кадастр / И.В. Дегтярев. – М. : Колос, 1979. – 97 с.
5. Третьяк А.М. Наукові основи економіки землекористування та землеволодіння / А.М. Третьяк, В.М. Другак. – К. : ЦЗРУ, 2003. – С. 28.
6. Мельник Л.Ю. Економічна теорія на межі тисячоліть : [навч. посіб.] / Л.Ю. Мельник, П.М. Макаренко, І.Г. Кириленко. – К. : ІАЕ УААН, 2003. – 443 с.
7. Економічна енциклопедія : у 3-х т. Т. 3 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.] – К. : Академія, 2002. – С. 155.
8. Русан В.М. Теоретико-методологічні аспекти раціонального сільськогосподарського землекористування АПК / В.М. Русан // Економіка АПК. – 2008. – № 7. – С. 27–30.
9. Статистичний щорічник Київської області за 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : //www.ukrstat.gov.ua.

УДК 658.31.08

Прохорова В.В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання
Української інженерно-педагогічної академії*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗМІНИ ЯК ОСНОВА АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто питання, пов'язані з впровадженням організаційно-економічних змін на промислових підприємствах, що є основою активізації їх підприємницької діяльності. Сформовано систему проведення організаційно-економічних змін на промислових підприємствах. Запропоновано механізм формування управлінського рішення щодо удосконалення процесу впровадження організаційно-економічних змін на промислових підприємствах.

Ключові слова: промислове підприємство, організаційно-економічні зміни, підприємницька діяльність, конкурентоспроможність.

Прохорова В.В. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ КАК ОСНОВА АКТИВИЗАЦИИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье рассмотрены вопросы, связанные с внедрением организационно-экономических изменений на промышленных предприятиях, которые являются основой активизации их предпринимательской деятельности. Сформирована система проведения организационно-экономических изменений на промышленных предприятиях. Предложен механизм формирования управленческого решения по совершенствованию процесса внедрения организационно-экономических изменений на промышленных предприятиях.

Ключевые слова: промышленное предприятие, организационно-экономические изменения, предпринимательская деятельность, конкурентоспособность.

Prokhorova V.V. ORGANIZATIONALLY-ECONOMIC CHANGES AS BASIS OF ACTIVATION OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The questions, related to introduction of organizationally-economic changes on industrial enterprises that are basis of activation of their entrepreneurial activity, are considered in the article. The system of realization of organizationally-economic changes is formed on industrial enterprises. The mechanism of forming of administrative decision is offered on perfection of process of introduction of organizationally-economic changes on industrial enterprises.

Keywords: industrial enterprise, organizationally-economic changes, entrepreneurial activity, competitiveness.